

Motion till riksdagen 2024/25:1755

av **Katarina Luhr m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2024/25:10 Tryggare hem för barn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med ett nytt lagförslag om att säkerställa att de domare som dömer i barnrättsmål har en adekvat vidareutbildning i frågor som rör barn som far illa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med ett nytt lagförslag om att införa en möjlighet för psykologer att även själva träffa barnet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Mer än 200 000 barn i Sverige lever i hem där det förekommer olika former av våld eller andra övergrepp. Av en kartläggning av Jämställdhetsmyndigheten framgår att uppgifter om våld är vanligt förekommande i mål om vårdnad, boende och umgänge, men att dessa uppgifter i många fall inte vägs in i besluten. Barns rätt till delaktighet i beslut beaktas i låg utsträckning och detsamma gäller bedömningar av barnets bästa. Kartläggningen visar också allvarliga uppgifter om att domstolarna i alldeles för få fall bedömer riskerna för att barnet utsätts för våld eller övergrepp. Även i fall där det framkommit uppgifter om omfattande och systematiskt våld har domstolarna i de flesta fall verkat för att umgänge med den våldsutövande föräldern ska komma till stånd.

Det är uppenbart att dagens rättssystem har stora brister. Mängder av barn tvingas till umgänge med en våldsutövande förälder, till och med i fall där föräldern dömts för brott mot dem. Trots barnkonventionen och ny lagstiftning som kommit på plats under de senare åren för att skydda barn från våld har föräldrarnas rätt till sitt barn fortsatt haft en tyngre vikt än barnets rätt till trygghet. Det är hög tid att ändra regelverket så att barn får ett starkare skydd och att höja kunskapen inom rättsväsendet så att uppgifter om våld, fysiskt eller psykiskt, tas på större allvar.

Miljöpartiet har länge drivit på för skärpningar av lagstiftningen och en rad viktiga förändringar som krävs för att alla barn ska få en trygg uppväxt fri från våld från en förälder. Barn ska aldrig tvingas till umgänge med en förälder som dömts för våld mot barnet eller den andra föräldern, särskilt inte om barnet lever i skyddat boende eller med skyddade personuppgifter. Begränsningarna i umgänge bör även omfatta psykiskt våld. Vi vill också att barn ges rätt till ett eget biträde i mål om vårdnad, boende och umgänge. Det handlar om att barnets rättigheter och intressen ska tillvaratas. Dessutom måste domstolarnas kunskap om våldsutsatthet öka; Jämställdhetsmyndighetens genomlysning visar tydligt att barns berättelser om våld inte beaktas i tillräckligt hög utsträckning.

I proposition 2024/25:10 Tryggare hem för barn lämnar regeringen flera förslag i syfte att stärka barns rättigheter i frågor om vårdnad, boende och umgänge med en våldsam förälder. Regeringen föreslår att barnets bästa ska väga tyngre, att barn inte ska tvingas till umgänge med en förälder som utsatt barnet för våld och att barn ska ges rätt till ett eget biträde i mål om vårdnadsöverflyttning. Domstolarna ska också bli skyldiga att ta hänsyn till risken för att barnet far illa i bedömningar om umgänge och vårdnad och, om det är nödvändigt, hämta in ett sakkunnigutlåtande från en legitimerad psykolog om det behövs för att bedöma risken för att barnet far illa.

Miljöpartiet välkomnar regeringens förslag till ny lagstiftning och är positivt till att regeringen i samråd med både civilsamhället och oppositionspartierna tydligt förbättrat flera delar av utredningens ursprungliga förslag. Regeringen och Miljöpartiet tycker olika i många frågor, men det är glädjande att vi kan nå en samsyn i detta viktiga arbete: att ge alla barn en trygg uppväxt fri från våld och tvångsumgänge.

Vi är överens med regeringen om behovet av att vidareutbilda domare som handlägger mål och ärenden om vårdnad, boende och umgänge. Vi anser dock att regeringen bör gå vidare med att säkerställa att de domare som dömer i barnrättsmål har en adekvat vidareutbildning i frågor som rör barn som far illa, i enlighet med vad som nämns på s. 33 i propositionen.

Vad gäller förslaget om att skapa bättre möjligheter att hämta in sakkunnigutlåtanden i svårbedömda fall i avsnitt 4.4 är det positivt att regeringen omarbetat utredningens förslag så att det nu införs en särskild bestämmelse om att domstolar i vissa svårbedömda fall ska inhämta ett sakkunnigutlåtande från en legitimerad psykolog. Detta förslag är i linje med vad flera remissinstanser förespråkar, men även domstolarna själva har efterfrågat möjligheten att inhämta expertis från t.ex. en barnpsykolog som kan uttala sig om barnets situation och vilka konsekvenser ett visst beslut skulle kunna få för barnet. Miljöpartiet anser däremot att regeringen bör överväga att införa en möjlighet för psykologen att även själv träffa barnet. Avsikten med förslaget är att ett sakkunnigutlåtande ska inhämtas när den övriga utredningen inte är tillräcklig och att psykologen ska bidra med sin expertis för att ge domstolen en nödvändig komplettering av beslutsunderlaget. Det är rimligt att anta att det skulle gynna bedömningen, och därmed barnet, om psykologen själv fick prata med barnet. Detta borde enligt Miljöpartiet vara skäl nog för att tydligare reglera möjligheten för psykologen att själv träffa barnet.

Jämställdhetsmyndighetens kartläggning visar på allvarliga uppgifter om att våld och omfattande våld är vanligt förekommande i mål om vårdnad, boende och umgänge men att dessa uppgifter beaktas i låg utsträckning, liksom bedömningar av barnets bästa och barnets rätt till delaktighet. Miljöpartiet vill mot denna bakgrund understryka vikten av

att domare som dömer i barnrättsmål har adekvat vidareutbildning samt att en legitimerad psykolog ges möjlighet att träffa barnet i vissa svårbedömda fall.

Katarina Luhr (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Mats Berglund (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Jan Riise (MP)

Märta Stenevi (MP)

Camilla Hansén (MP)

Rasmus Ling (MP)